

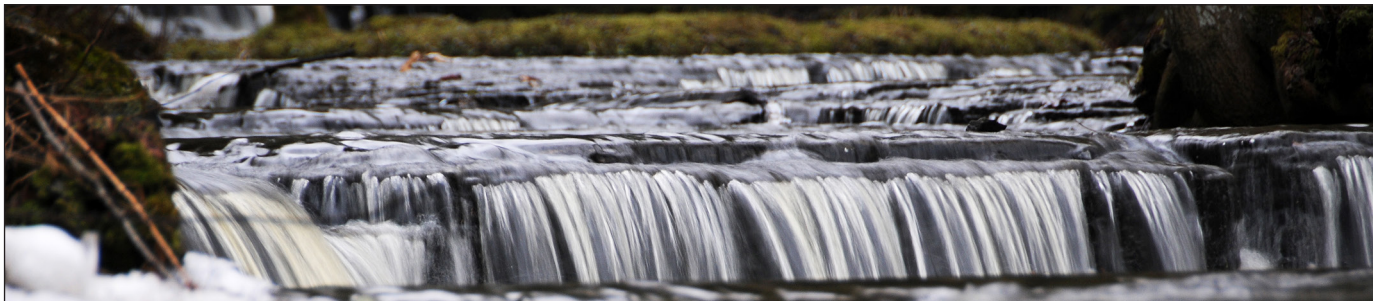
Eesti joad

* saada e-kiri aadressile: suuroja@gmail.com

* või helista: 53433271

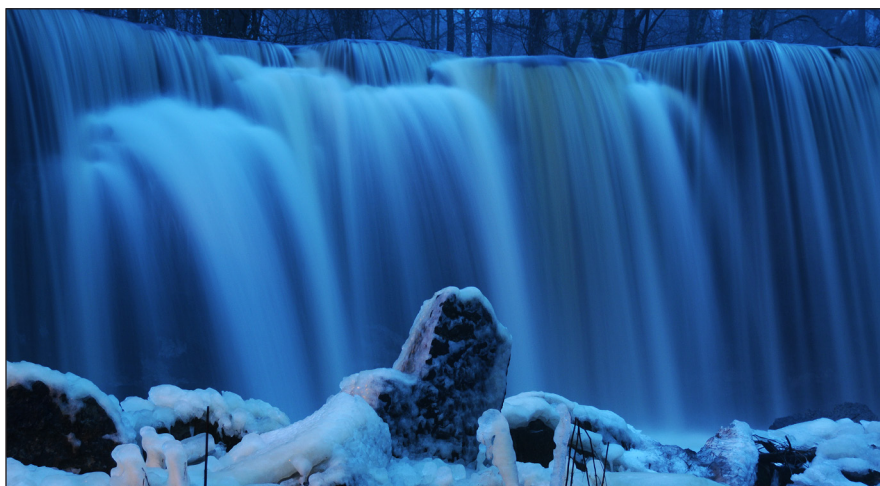
Prantsuse lendurist kirjanik ja suur romantik Antoine de Saint-Exupéry (1900–1944) jutustab oma raamatus loo beduiinidest, keda viidi juga vaatama. Kõrbepojad seisis, vaatasid ja jõid magedat vett. Nad ei reageerinud korduvatele kutsetele ära minna. Kui neilt lõpuks küsiti, milles asi, vastasid nad: ootame ära, kuni vesi otsa saab. Mehed ei suutnud lihtsalt uskuda, et sedavõrd väärt kraam, nagu seda on mage vesi, võiks lõpmatult taevast alla pahiiseda ja raisku minna.

Treppoja joastik.

Joa langevas vees on nii hingelummavat ilu kui ka deemonlikku jõudu. Juga vaadates tunneb inimene aukartust looduse vääramatu jõu ees. Juga – see on justkui ajakulg. Nii nagu aega, nii ei saa ka joalt langevat vett tagasi pöörata. Nii nagu aeg, nii mõõdab ka juga piiskhaaval aja vääramatut kulgu. Nähes kaljuahelates juga, võib sind tabada ekslik mõte, et kalju on siiski joast tugevam. Aga laskem ajal kulgeda ja joal aastatuhande jagu möllata ning siis saab selgeks, kes on löönud kaljusse kilomeetripikkuse lõhangu.

Keila juga.

Juga – see on vee langemine looduslikult astangult. Eesti keel eristab selliste veelangude seas nii jugasid, joastikke, koski kui kärestikke. Enamikus keeltes on kõik see üks veelang (ingl waterfall, sks Wasserfall, sm vesiputous jne) või langev vesi. Sõna „juga“ tõi eesti keelde Otto Wilhelm Masing 19. saj. esimesel poolel. Sõna „kosk“ võttis mõnevõrra hiljem kasutusele Carl Robert Jakobson. Edaspidi on neid sõnu kasutatud sageli sünonüümidenä, esimese vabariigi ajal eelistati koske, hiljem sai valdavaks juga. Koske kasutatakse enamasti kaskaadi tähenduses.

Valaste juga.

Geoloog Karl Orviku luges 1935. aastal Eestis üles 17 juga. Ta tõi välja ka Põhja-Eesti jugadevöötme, mida hiljem Põhja-Eesti klindi eeskujul laiendati Balti klindi jugadevöötmeni. Geograaf Tõnis Kaasik (1978) kirjeldab oma kandidaaditöös 22 juga. Geoloog Avo Miidel (1992) tõstis jugade arvu 33-ni mitmete Pakri poolsaarel (Kersalu, Põllküla, Valli) ning Kambriumi terrassil asuvate liivakivist astanguga madalamate jugade (Aseri, Ahemu jne) lisandamisega. Geoloog Kalle Suuroja jõuab oma raamatus „Eesti joad“ (2003) 34 joa ja joastikuni. Käesolevas raamatus (2011) on see arv kasvanud 44-ni. Mitte et jugasid-joastikke oleks vahepeal juurde tekkinud, vaid arvesse on võetud ka vaid suurvee aegu esinevaid veelange, mis varasemast loetelust olid välja jäänud.

Jugasid on püütud klassifitseerida ja pingeritta seada nii võimsuse, kõrguse, laiuse, vooluhulga, kauniduse jne järgi, kuid seni pole veel paikapidava tulemuseni jõutud.